

ปัญหาความรับผิดทางอาญาของผู้ครอบครอง หรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์

Legal Issues on Criminal Liability of Persons Using or Possessing Infringed Computer Program*

อัจฉรพรรณ พันนวล*
ดร.รุ่งแสง กฤตยพงษ์**
ดร.วิษระ เนติวาณิชย์***

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการนำเข้าหรือจำหน่ายโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ดังกล่าวนี้ ได้ก่อปัญหาให้กับผู้เป็นเจ้าของโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นอย่างมาก ภายใต้อำนาจของกฎหมายลิขสิทธิ์มีได้บัญญัติบทลงโทษสำหรับผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด จึงไม่อาจยับยั้งการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดอันยอมความ จึงทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวกฎหมาย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ไม่ได้กำหนดความรับผิดทางอาญาของผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันละเมิดลิขสิทธิ์ ทำให้มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งอาจเกิดจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ยังมีลิขสิทธิ์ที่มีราคาสูง ในขณะที่ประเทศไทยได้บัญญัติให้ผู้ครอบครองสิ่งของที่ละเมิดลิขสิทธิ์มีความผิดทางอาญา ซึ่งถือได้ว่าเป็นบัญญัติความรับผิดทางอาญาที่อาจสามารถที่จะยับยั้งการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้เขียนจึงขอเสนอให้มีการแก้ไขในปัญหาความรับผิดทางอาญาของผู้ครอบครองหรือใช้

*นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**ดร.รุ่งแสง กฤตยพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

***ดร.วิษระ เนติวาณิชย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกำหนด
 ควรแก้ไขเพิ่มเติมความรับผิดชอบทางอาญาแก่ผู้ครอบครอง
 หรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์
 โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 นั้นทำขึ้นโดยการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดย
 กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานมีอำนาจเปรียบเทียบ
 เที่ยปรับได้หากเป็นกรณีความผิดเล็กน้อยหรือ
 ให้อำนาจศาลในการที่จะใช้ดุลพินิจในกรณีที่มีเหตุ
 อันสมควรที่จะว่ากล่าวตักเตือน หรือให้เข้าอบรม
 หรือให้ไปบริการสังคมแทนค่าปรับได้ในกรณี
 ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ยากไร้ หรือขาดความรู้
 และกำหนดให้ความผิดฐานครอบครองหรือใช้
 โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิด
 อันยอมความไม่ได้ หรือเป็นอาญาแผ่นดิน อันจะ
 ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าดำเนินการ
 จับกุมได้ทันที เพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้รับความ
 ค้ำครองลิขสิทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ

Abstract

Piracy in computer software is an ongoing issue either by redoing or distribute. It causes problems to the owner of such computer software. Copyright law does not impose any penalty or punishment on the possessor or the user of such piracy computer software. The law, therefore, do not efficient enough in crime control. Moreover, piracy in computer software is a compromisable offence.

As the reasons mentioned above, using piracy computer software is commonly spread over Thailand. While the law in Japan is strict that the possessor of piracy computer software is against the law.

That it is more effective to control such crime.

The study proposes to amend the law to criminalize of the possessor and user of the piracy computer software who know or well-aware that it is a piracy one. The officer can impose the fine in the minor case or pursuing to the court. The judge have discretion within reasonable ground to give warning or sending the offender to be trained or complete the community service. It depends on the condition of the offender on poverty or benighted. Moreover, rendering this offence to be a state crime that the officer is able to capture the offender abruptly. This law, therefore, will be more efficient in crime control.

บทนำ

เมื่อมีการคิดค้นคอมพิวเตอร์ขึ้นและต่อมา
 ได้มีการพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เทคโนโลยี
 คอมพิวเตอร์จึงเข้ามามีบทบาทในสังคมอย่าง
 รวดเร็วและทำให้เศรษฐกิจขยายตัวมากยิ่งขึ้น
 อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับการทำซ้ำหรือ
 ดัดแปลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ยังถือเป็นปัญหา
 ใหญ่สำหรับผู้ประกอบธุรกิจโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 หรือกลุ่มอุตสาหกรรม ประเทศอุตสาหกรรมจึงได้
 พยายามผลักดันให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้รับ
 ความคุ้มครองภายใต้กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

ประเทศไทยให้ความคุ้มครองโปรแกรม
 คอมพิวเตอร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ เนื่องจาก
 กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง
 ในส่วนของการห้ามทำซ้ำหรือลอกเลียนแบบ

การแสดงออกซึ่งความคิด กล่าวคือ กฎหมาย ลิขสิทธิ์จะให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และป้องกันการลอกเลียนแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังให้ความคุ้มครองในส่วนของ Source Code และ Object Code ด้วย และยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายลิขสิทธิ์ยังให้ความคุ้มครองและปกป้องการละเมิดอื่นด้วย เช่น การเผยแพร่ต่อสาธารณชน จึงแสดงให้เห็นว่า กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองการแสดงออกของแนวความคิด แต่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองความคิด ดังนั้น กฎหมายลิขสิทธิ์จึงไม่ขัดขวางการสร้างสรรค์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ที่มีความคิดมาจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์เดิมที่ได้มีผู้สร้างสรรค์มาก่อน ทั้งนี้ เนื่องจากการแสดงออกซึ่งความคิดกับความคิดเป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน โดยสิ้นเชิงตามกฎหมายลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศได้มีการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิบัตร การประดิษฐ์ในรูปของผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีที่มี โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นส่วนประกอบ (ภูษิต เผือกม่วย, 2551, หน้า 27). ซึ่งมีลักษณะของการทำงานที่แก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งได้ และบางประเทศยังให้ความคุ้มครอง Program Computer แม้ว่าจะไม่ได้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ใด ๆ ก็ตาม ซึ่งส่วนมากจะปรากฏอยู่ในรูปของซอฟต์แวร์ที่ใช้กับวิธีการทางธุรกิจได้ จึงทำให้เกิดปัญหาการต่อรองไม่ให้ดำเนินคดีความ ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดงานเพลงในแผ่นซีดีเพลง หนังสือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ อีกจำนวนมาก ซึ่งการละเมิดงานอันมี ลิขสิทธิ์ดังกล่าวนั้น บุคคลโดยทั่วไปอาจเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา และไม่ได้สร้างปัญหาให้กับบุคคลอื่นมากนักหรือไม่เป็นความผิดทางอาญาใด ๆ แม้จะมีการจับกุมผู้กระทำผิดได้ปีละกว่าหมื่นคดี

(กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2555). แต่ก็มิได้ทำให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลง แม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์จะมีบทลงโทษขั้นสูงสุดของการกระทำละเมิด ลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 70 วรรคสอง ซึ่งกำหนดบทลงโทษจำคุก ตั้งแต่สามเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาท ถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ไม่อาจยับยั้งการละเมิดลิขสิทธิ์โดยเฉพาะการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อีกทั้งความผิดฐานละเมิด ลิขสิทธิ์ในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นความผิดอันยอมความได้ (พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537. มาตรา 66 บัญญัติว่า ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดอันยอมความได้.)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ไม่ได้กำหนดความรับผิดของผู้ครอบครอง หรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันละเมิดลิขสิทธิ์ ทำให้มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งอาจเกิดจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีลิขสิทธิ์มีราคาสูง ดังนั้น การบัญญัติ ความรับผิดทางอาญากับผู้ขายแผ่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถที่จะยับยั้งการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาวิจัยฉบับนี้ จึงศึกษาว่า การที่บุคคลผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อันละเมิดลิขสิทธิ์ควรจะมีควมรับผิดทางอาญาหรือไม่อย่างไร ซึ่งประเทศไทยยังไม่มี กฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับในเรื่องนี้โดยตรง จึงจำเป็นต้องศึกษาหลักกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อที่จะเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายให้บัญญัติ บทลงโทษผู้ครอบครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อนำมาบังคับใช้ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ อันเป็นการป้องกันและปราบปราม การละเมิดลิขสิทธิ์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1. ลักษณะโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันมีลิขสิทธิ์

โปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น เจ้าของโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น ดังนั้น หากมีผู้ใดนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไปทำซ้ำและผลิตรายใหม่เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อการค้า และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ถือว่าเป็นการไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

2. ลักษณะของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์

กรณีของโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันละเมิดลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน มีการละเมิดลิขสิทธิ์กันมาก ซึ่งเราสามารถเห็นได้ทั่วไปตามศูนย์การค้า ไอที และตลาดนัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วทุกมุมเมืองทุกตำบล หมู่บ้าน มีการขายแผ่นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ให้เห็นอย่างเปิดเผย ซึ่งสาเหตุก็เนื่องมาจากอัตราโทษที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ อีกทั้งการละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันยอมความกันได้ ซึ่งถือว่าเป็นความผิดต่อส่วนตัว ดังนั้น เจ้าของลิขสิทธิ์ต้องไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนก่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ ซึ่งหากไม่มีการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแล้ว แม้เจ้าหน้าที่พบการกระทำความผิดก็ไม่สามารถจับกุมได้ และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ใช้ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้บุคคลซึ่งมีไว้ในครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดตามกฎหมาย

3. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์โปรแกรมคอมพิวเตอร์การครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์เอาไว้ในมาตรา 31 ซึ่งเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ทางอ้อม โดยมีหลักว่า “ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานนั้นเพื่อหาทำกำไร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้” โดยบัญญัติเกี่ยวกับความรู้หรือความไม่รู้ข้อเท็จจริงของผู้กระทำ กล่าวคือ หากไม่รู้ว่่างานที่นำมาหาทำไร่นั้น เป็นงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ การกระทำดังกล่าวก็จะเป็นความผิด เพราะถือว่าเป็นการกระทำโดยสุจริต แต่หากรู้หรือควรจะรู้ยังคงกระทำก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต จึงเป็นความผิด

ดังนั้น หากจะกำหนดความรับผิดชอบทางผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์จึงต้องนำหลักสุจริตมาบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังเช่น มาตรา 31 เพื่อความเป็นธรรม แม้หลักสุจริตจะเป็นหลักกฎหมายยุติธรรมและหลักกฎหมายทั่วไป ที่ต้องนำมาพิจารณาอยู่แล้วก็ตาม

ผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ยังเป็นผู้ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิของผู้อื่นอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือในบางครั้งกล่าวได้ว่าคนไทยรู้จักเพียงสิทธิของตนเองแต่ไม่รู้จักหน้าที่และไม่รู้จักการเคารพสิทธิของผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนั้น กฎหมายที่บัญญัติมาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม หากเรื่องใดสงบเรียบร้อยดีอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายมาบังคับ ซึ่งในเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ยังมีปัญหาอยู่มากและมีผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นจำนวนมาก กฎหมายที่จะมาบังคับในเรื่องนี้จึงมีความจำเป็น เพราะหากสังคมไม่จัดการกับคนที่กระทำความผิดก็เท่ากับว่าสังคมยอมรับกับการกระทำผิดดังกล่าว

แต่ในทางกลับกัน หากผู้คนในสังคมรู้จักและเข้าใจหลักการเคารพสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์มากขึ้น และร่วมมือกันไม่ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ได้ กฎหมายก็ไม่มี ความจำเป็น

4. กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของ ผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ ละเมิดลิขสิทธิ์

การดำเนินคดีลิขสิทธิ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีทั้งการดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญา โดยในคดีแพ่ง มีการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการเยียวยาการทำ ละเมิดแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ มีทั้งค่าเสียหายตามความ เป็นจริงกับผลกำไรของผู้ทำละเมิด หรือค่าเสียหาย ตามกฎหมาย (Statutory) ค่าธรรมเนียมศาลและ ค่าจ้างทนายความโดยศาลหรืออนุญาโตตุลาการจะ กำหนดค่าเสียหายที่แสดงให้เห็นถึงการประเมินค่า ซึ่งเป็นมูลค่าทางการตลาดของงานลิขสิทธิ์ที่ถูกต้อง ทำให้เสียหายหรือถูกทำลายโดยการละเมิด เจ้าของ ลิขสิทธิ์อาจได้รับค่าชดเชยเพิ่มขึ้นจากกำไรของผู้ละเมิดซึ่งโจทก์ต้องเป็นผู้พิสูจน์ (Copyright Act 1976, Section 505.)

สำหรับการพิจารณาว่าการค้า การผลิต หรือการประกอบธุรกิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีกรณี ไດบ้างนั้น ศาลจะพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

- 1) การกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นการ กระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- 2) เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการ ประกอบธุรกิจ โดยจะพิจารณาจากจำนวนหรือ ปริมาณของสิ่งที่เป็นผลผลิตจากการกระทำดังกล่าว อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้เพื่อกระทำการดังกล่าว หรือบัญชีรายชื่อลูกค้า เป็นต้น
- 3) เป็นการกระทำที่มากกว่าหนึ่งครั้ง
- 4) เป็นการกระทำซึ่งเกิดขึ้นในที่ที่มีการ พินาศ และ

5) ผู้ให้เช่ามีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การกระทำดังกล่าวของผู้เช่า โดยอาจเข้าไป มีส่วนร่วม (Participation) มีส่วนรู้เห็น (Knowledge) หรือยินยอมกับการกระทำดังกล่าว (Lebovits, G. & Seidman, D.J., 2007, p.19.)

การให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ของประเทศ สหรัฐอเมริกานั้นได้ให้ความคุ้มครองแก่ตัวผู้สร้างสรรค์ และเจ้าของลิขสิทธิ์โดยให้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ในการทำซ้ำ ดัดแปลง ให้เช่า ยืม หรือจำหน่ายจ่าย โอนแรงงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น และหากมีผู้กระทำ ละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายก็มีมาตรการ ลงโทษทางอาญาทั้งโทษปรับและโทษจำคุกและจะ ต้องรับโทษหนักขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ภายใต้ กฎหมายดังกล่าวของประเทศสหรัฐอเมริกายังได้ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความรับผิดของบุคคลที่ ครอบครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ แต่ไม่รวมถึงการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิด ลิขสิทธิ์ ด้วยเหตุนี้ การกระทำของบุคคลที่ใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์จึงไม่เป็น ความผิด

ในประเทศฝรั่งเศสยังได้กำหนดความรับผิด เกี่ยวกับการครอบครองในสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมาย การค้าไว้ใน Trademarks and Service Marks Title 1 Article L716-10 ดังนี้

องค์ประกอบความผิดตามกฎหมาย เครื่องหมายการค้า คือ

- 1) บุคคลใดถือโดยปราศจากเหตุผล อันสมควร นำเข้าภายใต้วิธีการผ่านแดน หรือ ส่งออกสินค้าที่มีเครื่องหมายละเมิด ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 300,000 ยูโร
- 2) หากเป็นการกระทำโดยกลุ่มหรือ องค์การอาชญากรรม (Organised Criminal Group) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับ 500,000 ยูโร

ทั้งนี้ การละเมิดในเครื่องหมายการค้านั้น กฎหมายยังกำหนดให้เป็นความผิดทางภาษีด้วย ตาม Customs Code Article 414 ดังนี้

1) การละเมิดเครื่องหมายการค้าถือว่าเป็นความผิดทางภาษีด้วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับระหว่างหนึ่งถึงสองเท่าของมูลค่าที่แท้จริงของสินค้าที่ถูกยึดไว้

2) หากเป็นกลุ่มหรือองค์กรอาชญากรรม (Organised Criminal Group) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับ 5 เท่าของมูลค่าที่แท้จริงของสินค้าที่ถูกยึดไว้

สำหรับประเทศไทย หากประเทศไทยจะกำหนดความรับผิดทางอาญาของผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ จะต้องพิจารณาถึงหลักทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ในเรื่องผู้สนับสนุน เนื่องจากไม่อาจถือได้ว่าผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นผู้กระทำความผิดโดยตรง

อย่างไรก็ตาม ตามหลักกฎหมายอาญาบุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาก็ต่อเมื่อกระทำโดยเจตนา ประกอบกับหลักสุจริต ดังนั้น การจะกำหนดความรับผิดผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ต้องชัดเจนว่าผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์มีเจตนาในการกระทำความผิดหรือไม่ กล่าวคือ รู้หรือมีเหตุอันควรรู้หรือไม่ว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ครอบครองหรือใช้นั้นละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถยกความสุจริตขึ้นกล่าวอ้างได้โดยง่าย

บทสรุป

ความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยทั่วไปนั้น ต้องการให้ความคุ้มครองเพื่อส่งเสริมให้มีผู้ริเริ่มสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์เพิ่มมากขึ้น

และให้สังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ เกิดความเป็นธรรมและหลักประกันสำหรับผู้สร้างสรรค์ที่ใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้อื่นไม่สามารถล่วงละเมิดได้ นอกจากนี้เจตนารมณ์การคุ้มครองผู้สร้างสรรค์โดยทั่วไปก็เพื่อความยุติธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจที่ผู้สร้างสรรค์ได้ลงทุนไป และเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่วิทยาการและวัฒนธรรม และแนวความคิดการคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นที่ยอมรับทั่วไปของนานาชาติอารยประเทศ และสำหรับประเทศไทยเราได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงจุดเปลี่ยนสำคัญเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญากรุงเบิร์นซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ที่สมบูรณ์ฉบับแรกของไทย และมีการพัฒนาเรื่อยมา

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์จะมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา แต่ปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ก็ยังถือว่าเป็นปัญหาที่ประเทศไทยยังต้องประสบอยู่ และต้องการทางออกในประเด็นปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศในระบบ Common Law คือ ประเทศอเมริกา ประเทศอังกฤษ และระบบ Civil Law คือ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น ต่างกำหนดการให้ความคุ้มครองเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์โดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับการครอบครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ แต่สำหรับความผิดเกี่ยวกับใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ยังไม่ได้มีการกำหนดไว้แต่อย่างใด

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน และปัญหานี้ส่งผลเสียกระทบต่อเศรษฐกิจของไทยเป็นมูลค่าหลายพันล้านบาท ซึ่งไม่ว่าจะเป็นภาษีมูลค่าเพิ่ม

ที่ควรได้รับ เสียโอกาสในการสร้างงานอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ทั้งเป็นการทำลายขวัญกำลังใจของผู้สร้างสรรค์ผลงาน และแรงจูงใจให้ผู้อื่นที่จะสร้างสรรค์ผลงานออกมา และปัญหาที่สำคัญนอกจากปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์อันเป็นปัญหาที่รัฐยังไม่ได้มีกฎหมายรองรับเพื่อมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ ปัญหาการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่และสำคัญ โดยมีประเด็นปัญหาที่ต้องการพิจารณาและแก้ไข ดังนี้คือ

ประการแรก เกี่ยวกับครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ นอกจากจะเป็นการใช้สิทธิของตนไปกระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่นแล้ว ยังขัดกับหลักการเคารพสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ได้กำหนดความผิดดังกล่าวไว้ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาวิธีการ หรือทางออกในการลดปัญหาเรื่องครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์

ประการที่สอง นอกจากบทบัญญัติอันเกี่ยวกับความผิดการเป็นผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เกี่ยวกับบทลงโทษความผิดเกี่ยวกับครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญ เพราะประเทศไทยยังไม่มีบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดดังกล่าวไว้ จึงจำเป็นที่ควรมีการเพิ่มบทลงโทษในเรื่องดังกล่าว

ประการที่สาม เกี่ยวกับลักษณะของความผิดซึ่งบทลงโทษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เป็นบทบัญญัติอันยอมความได้ ซึ่งทำให้ประชาชนไม่มีความเกรงกลัวลักษณะของบทลงโทษมากนัก

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงสรุปได้ว่าประเทศไทยควรมีทางออกสำหรับประเด็นปัญหา

ดังกล่าวข้างต้น เพื่อช่วยลดปัญหาการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาดังจะกล่าวต่อไปในข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เพื่อให้ครอบคลุมถึงความผิดของผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ โดยบัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ โดยรู้หรือมีเหตุอันควรรู้ว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นทำขึ้น”

เนื่องจากในปัจจุบันบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดของผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติความรับผิดกับบุคคลดังกล่าวไว้ ทำให้มีการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งต่างจากต่างประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ที่ได้มีบทบัญญัติกำหนดความผิดกับผู้ครอบครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไว้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นสมควรมีบทบัญญัติในเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะ

2. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เกี่ยวกับบทลงโทษ กล่าวคือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ยังไม่มีบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดของผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้เขียนจึงเสนอให้มีการบัญญัติในเรื่องของบทลงโทษที่จะลงโทษแก่ผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ด้วย เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้น นอกจากนั้น ควรกำหนดในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานไว้ด้วย เกี่ยวกับอำนาจในการปรับหรือว่ากล่าวตักเตือน หรือให้เข้าอบรม หรือให้ทำ

ประโยชน์แก่สังคม แก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ที่ขาดความรู้ ไม่รู้ว่าการกระทำของตนเป็นความผิด

3. กำหนดให้ลักษณะของความผิดงานครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความผิดอันไม่อาจยอมความได้ เนื่องจากในปัจจุบันลักษณะของความผิดพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์เป็นจากความผิดอันยอมความได้ โดยผู้เขียนจึงเสนอให้กำหนดเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ หรือเป็นอาญาแผ่นดิน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าดำเนินการจับกุมได้ทันทีที่พบการกระทำความผิด และเพื่อให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวเกี่ยวกับลักษณะของความผิดที่จะได้รับ จึงทำให้ลดการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ได้

4. ควรมีการจัดอบรม หรือรณรงค์ให้แก่เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความผิดของการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ บทลงโทษ เห็นถึงคุณประโยชน์ของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ว่ามี

ผลดีต่อสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศเพียงใด เพื่อลดความเห็นแก่ประโยชน์ของตนในการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ผู้เขียนเห็นควรให้กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะในปัจจุบันการละเมิดลิขสิทธิ์มีหลายรูปแบบ จนส่งผลให้ผู้ที่เป็นเจ้าของผลงานทางปัญญาไม่ต้องการสร้างสรรค์ผลงานทางปัญญาหรือมีการสร้างสรรค์แต่ไม่ต้องการนำผลงานทางปัญญาดังกล่าวออกมาเผยแพร่ ด้วยเหตุนี้ ในกรณีของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งถือว่าเป็นเทคโนโลยีที่ส่งผลให้สังคมมีความทันสมัย ทันยุค และทันเหตุการณ์ หากกฎหมายมีเพียงการกำหนดโทษเอาความผิดแก่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว ย่อมไม่สามารถปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ เพราะผู้ครอบครองหรือผู้ใช้ก็ถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนในการก่อให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเอาผิดแก่ผู้ครอบครองหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2555). การป้องปราม. (ออนไลน์). จาก http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=296&Itemid=81.
- จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และ นันทน อินทนนท์. (2546). แนวคิดและวิวัฒนาการของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

ภูษิต เผือกม่วย. (2551). สิทธิบัตรกับการคุ้มครองคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์: กรณีศึกษาประเทศไทย. การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยี และนวัตกรรม บัณฑิตมหาวิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

Copyright Act 1976

Lebovits, G. & Seidman, D.J.. (2007). “Drug Holdover Proceedings: An overview from Knew, to “Should Have Known” to “Strict Liability”. **New York Real Property Law Journal**, 35(2),